

RECENZIE DE CARTE

Reabilitarea psihosocială a persoanelor post accident vascular cerebral (monografie)

Autor: Aurelia Glavan, dr. șt. psihol., conf. univ.
Centrul Editorial "Univers Pedagogic"
Chișinău, 2020; 407 p.
ISBN 978-9975-48-182-3

Recent, a văzut lumina tiparului o nouă monografie, consacrată unei probleme deosebit de actuale atât la nivel mondial, cât și național – accidentul vascular cerebral (AVC). Această lucrare constituie o apariție editorială inedită în literatura de specialitate limitrofă – medicală, psihologică și de asistență socială, reliefând între aceste domenii relația legitimă și plină de aplicații practice, astfel interdisciplinarity impunându-se tot mai pregnant ca o legitate esențială a cunoașterii științifice contemporane.

Cercetarea interdisciplinară, *Reabilitarea psihosocială a persoanelor post accident vascular cerebral*, autor Glavan Aurelia, vizează corelarea și integrarea într-un model logico-operațional unitar a diverselor unghiuri de abordare-interpretare ale unui domeniu al realității – accidentul vascular cerebral, și este un imperativ impus de însăși logica internă a evoluției cunoașterii. O știință închisă, izolată, oricât ar fi ea de rafinată, are o valoare instrumentală explicativă și aplicativă, incomparabil mai mică decât o știință deschisă, adică relaționată dinamic și dialectic cu altele, elaborate dintr-o altă perspectivă și pe altă cale. Poate că în niciun alt domeniu principiul integrării interdisciplinare nu se impune cu atâta stringență și nu-și dovedește extraordinara sa fertilitate ca în domeniul cunoașterii complexității reale a omului, a organizării sale structurale și funcționale și a optimizării modalităților de educație și terapie.

În lucrare, autoarea menționează că apariția reabilitologiei ca disciplină de hotar între științele neurologie, psihologie, pedagogie și științele sociale este rezultatul tocmai al traducerii în viață a exigențelor acestei orientări metodologice, respectiv, a principiului interdisciplinarității și al complementarității. Conform autoarei, complexitatea domeniului de reabilitare

BOOK REVIEW

Psychosocial rehabilitation of people after stroke (monograph)

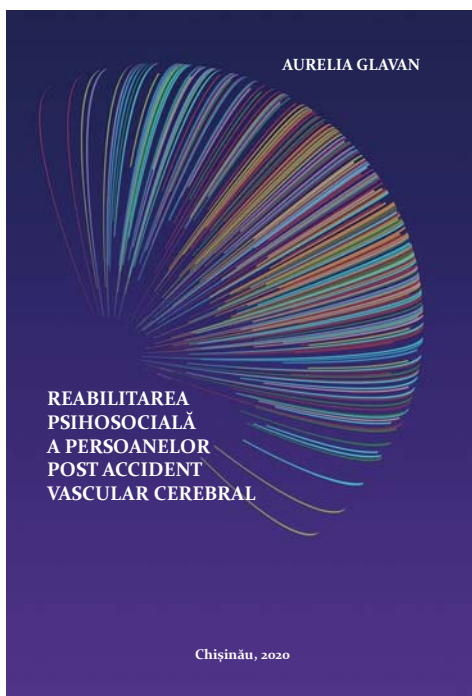
Author: Aurelia Glavan, PhD psychol., assoc. prof.
Editorial Center "Univers Pedagogic"
Chisinau, 2020; 407 p.
ISBN 978-9975-48-182-3

Recently, a new monograph was published, dedicated to a very current issue both globally and nationally – stroke. This paper is a unique editorial in the neighboring literature – medical, psychological and social work, highlighting the legitimate relationship between these areas and full of practical applications, so interdisciplinarity is becoming increasingly important as an essential legitimacy of contemporary scientific knowledge.

Interdisciplinary research, *Psychosocial rehabilitation of people after stroke*, author Glavan Aurelia, aims to correlate and integrate into a unitary logical-operational model the various angles of approach-interpretation of a field of reality – stroke, and is an imperative by the very internal logic of the evolution of knowledge. A closed, isolated science, no matter how refined, has an explanatory and applicative instrumental value, incomparably less than an open science, ie dynamically and dialectically related to others, elaborated from another perspective and in another way. Perhaps in no other field does the principle of interdisciplinary

integration impose itself so rigorously and does not prove its extraordinary fertility as in the field of knowing the real complexity of man, his structural and functional organization and optimizing the modalities of education and therapy.

In the book, the author mentions that the emergence of rehabilitation as a boundary discipline between neurology, psychology, pedagogy and social sciences is the result of the translation into life of the requirements of this methodological orientation, respectively, the principle of interdisciplinarity and complementarity. According to the author, the complexity of the rehabilitation field continues to be a moving target, because the field is dynamic, new models of therapeutic intervention are constantly appearing, and professionals have assumed

continuă să fie o țintă în mișcare, deoarece domeniul este dinamic, apar în permanență modele noi de intervenție terapeutică, iar profesioniștii și-au asumat rolul de a extinde constant domeniul, sondând noi arii de îngrijire a persoanelor cu status post AVC.

Lucrarea are la bază un suport teoretic trainic atât la domeniul psihologic cât și la domeniile adiacente și celor tangențiale subiectului examinat, având un caracter multilateral și pluridisciplinar, însumând cunoștințe ample, care țin de medicină, psihologie, educație, reabilitare socială, oferind, totodată, și date științifice valoroase din cele mai diverse domenii de cercetare, cu care se intercalează subiectul abordat cum sunt: biologia, fiziologia, anatomia, pedagogia. Autorul a încercat să pună în evidență și cele mai noi realizări din domeniul reabilitării persoanelor cu dizabilități – modelul bio-psiho-social, scopul final fiind adaptarea și incluziunea socială a acestui grup de persoane.

Arhitectura structurală destul de reușită a lucrării face posibilă parcurgerea de către cititor a problemei abordate de către autor. Toate informațiile sunt expuse într-o structură coerentă pe 403 pagini în cele 5 capitole ale monografiei. Conținutul monografiei se bazează pe un impresionant material bibliografic de actualitate, prezentat concis și logic, care cuprinde 497 de titluri: surse semnate de autori moldoveni, români, ruși, ucraineni, englezi, francezi, americani etc. Rezultatele cercetărilor reflectate în monografie poartă un caracter fundamental profund, dar în aceeași măsură și aplicativ, fiind îndreptate spre scoaterea în evidență și dezvoltarea domeniului reabilitării psihologice a persoanelor cu dizabilități post AVC.

În partea introductivă se expune un amplu istoric al cunoștințelor din domeniu, cu evidențierea contribuțiilor savanților internaționali și autohtoni pe baza unei bogate și variate documentări, autorul formulează foarte clar scopul și sarcinile lucrării, argumentează convingător importanța teoretică și practică a rezultatelor cercetării, inclusiv și proprii, care stau la baza acesteia.

Lucrarea este rațional structurată în capitole, în care se tratează cele mai importante aspecte teoretice – bio-psiho-sociale – ale reabilitării, precum și aplicațiile acestora în domeniile de neuroreabilitare menționate. Se prezintă, într-o ordine firească, capitolele.

Capitolul I, cu care debutează lucrarea (*Congruențe clinico-psiho-sociale ale reabilitării în accidentul vascular cerebral*), cuprinde o trecere în revistă a cercetătorilor străini și autohtoni preocupați de subiect, precum și o succintă analiză a studiilor realizate în domeniu. Acesta este structurat în cinci compartimente în funcție de tematică: de la problema generală a accidentului vascular cerebral până la abordarea posibilităților de reabilitare post accident vascular cerebral. În rezultatul analizei efectuate, autorul dă o apreciere obiectivă a gradului de cercetare științifică a subiectului în literatura de specialitate autohtonă și străină și trasează argumentat propriile direcții de cercetare pe care urmează să le realizeze în lucrare.

Capitolul II (*Paradigma reabilitării eficiente a persoanelor post accident vascular cerebral*) este consacrat conceptualizării procesului de eficientizare a reabilitării persoanelor cu status post AVC, reabilitarea fiind definită din perspectiva filosofică a fenomenului, a unor aspecte precum misiunea acesteia, sur-

the role of constantly expanding the field, probing new areas of care for people with status after stroke.

The work is based on a strong theoretical support both in the psychological field and in the fields adjacent and tangential to the subject examined, having a multilateral and multidisciplinary character, summing up extensive knowledge related to medicine, psychology, education, social rehabilitation, while offering and valuable scientific data from the most diverse fields of research, with which the approached subject is interspersed such as: biology, physiology, anatomy, pedagogy. The author tried to highlight the latest achievements in the field of rehabilitation of people with disabilities – the bio-psycho-social model, the ultimate goal being the adaptation and social inclusion of this group of people.

The rather successful structural architecture of the paper makes it possible for the reader to go through the problem approached by the author. All the information is presented in a coherent structure on 403 pages in the 5 chapters of the monograph. The content of the monograph is based on an impressive current bibliographic material, presented concisely and logically, which includes 497 titles: sources signed by Moldovan, Romanian, Russian, Ukrainian, English, French, American authors, etc. The results of the research reflected in the monograph have a deep fundamental character, but in the same measure and applicative, being directed towards highlighting and developing the field of psychological rehabilitation of people with post-stroke disabilities.

The *introductory part* presents an extensive history of knowledge in the field, highlighting the contributions of international and domestic scholars based on a rich and varied documentation, the author formulates very clearly the purpose and tasks of the paper, convincingly argues the theoretical and practical importance of research results, which underlie it.

The paper is rationally structured in chapters, which deal with the most important theoretical aspects – bio-psycho-social – of rehabilitation, as well as their applications in the areas of neurorehabilitation mentioned. The chapters are presented in a natural order.

Chapter I, with which the paper begins (*Clinical-psycho-social congruences of rehabilitation in stroke*), includes a review of foreign and local researchers concerned with the subject, as well as a brief analysis of studies in the field. It is structured in five compartments depending on the topic: from the general problem of stroke to addressing the possibilities of rehabilitation after stroke. As a result of the analysis performed, the author gives an objective assessment of the degree of scientific research of the subject in the local and foreign literature and outlines his own research directions to be performed in the paper.

Chapter II (*Paradigm of efficient rehabilitation of people after stroke*) is devoted to conceptualizing the process of streamlining the rehabilitation of people with post-stroke status, rehabilitation being defined from the philosophical perspective of the phenomenon, aspects such as its mission, sources, models, values, orientations specific practices, the essence being in the representation of the problem as an existential

sele, modelele, valorile, orientările practice specifice, esența fiind în reprezentarea problemei ca fenomen uman existențial prin vulnerabilitatea, reziliența situației de dificultate definite drept probleme socioumane și nu doar pur sociale. Ca urmare a fost elaborat un model complex care antrenează elemente ale unui sistem cu: scopuri și obiective, principii, acțiuni, resurse psihosociale, modalități de reglare, resurse umane și materiale etc.

Capitolele III (*Rolul factorilor psihosociali în evoluția accidentului vascular cerebral*), IV (*Profilul socio-demografic al accidentului vascular cerebral*) și V (*Particularități psihologice ale persoanelor post accident vascular cerebral*), reprezintă partea originală a lucrării, fiind descrise și prezentate rezultate ale cercetării. În aceste capitole, autoarea reușește, în urma unei evaluări psihologice ample, să descrie profilul persoanelor post AVC, atât cel demografic, cât și cel psihologic și social. Ca urmare a unui studiu psihologic amplu al acestor persoane, și anume identificarea statusului cognitiv, afectiv, de personalitate, social etc., autoarea reușește să intervină printr-un program psihoterapeutic complex, elaborat în cadrul cercetării efectuate, care, conform rezultatelor obținute, a contribuit esențial la eficientizarea procesului de reabilitare post AVC, la adaptarea socială a acestui grup de persoane, astfel ameliorându-le calitatea vieții.

Urmează *Încheierea*, cu o sinteză detaliată a rezultatelor cercetării și cu recomandările în vigoare.

Prezenta monografie promovează noi achiziții în domeniul reabilitării persoanelor post accident vascular cerebral prin intermediul neuroștiințelor, psihologiei, psihopedagogiei speciale, asistenței sociale. Autorul monografiei a parcurs un număr mare de articole din literatura de specialitate, noțiunile fiind analizate sintetic, dar și îmbogățite de cunoștințe proprii, acumulate prin aplicarea lor practică, iar studiile din cadrul acestui volum acoperă problematici de interes actual.

Pornind de la cele expuse și privind în ansamblu monografia, putem susține că autorul a reușit destul de bine să redea esența și necesitatea intervențiilor psihologice la persoanele post AVC, întru acomodarea socială și ameliorarea calității vieții. Prin întreg conținutul său, monografia „*Reabilitarea psihosocială a persoanelor post accident vascular cerebral*” reprezintă o lucrare de o actualitate și originalitate vădite, în care sunt incluse rezultatele cercetărilor științifice efectuate de autoarea Glavan Aurelia, coordonată de către regretatul doctor în medicină, doctorul habilitat în psihologie, profesorul universitar Nicolae Bucun și care însumează cele mai moderne metode, practici și materiale informative în domeniul reabilitării psihosociale a persoanelor cu status post AVC.

Cititorii, studenți, cadre didactice universitare, cercetători științifici și practicieni (psihologi, medici, reabilitologi, asistenți sociali) au ocazia de a-și lărgi câmpul cunoașterii și de a utiliza structurile informaționale în realizarea unor proiecte destinate ameliorării calității vieții persoanelor cu status post AVC.

Stanislav Groppa, dr. hab. șt. med.
profesor universitar, academician al AȘM
Prorector pentru activitatea de cercetare
USMF „Nicolae Testemițanu” din Republica Moldova

human phenomenon through vulnerability, the resilience of the situation of difficulty defined as socio-human problems and not only purely social. As a result, a complex model was developed that involves elements of a system with: goals and objectives, principles, actions, psychosocial resources, ways of regulation, human and material resources, etc.

Chapters III (*The role of psychosocial factors in the evolution of stroke*), IV (*Socio-demographic profile of stroke*) and V (*Psychological peculiarities of people after stroke*), represent the original part of the paper, being described and presented research results. In these chapters, the author manages, following a comprehensive psychological assessment, to describe the profile of people after stroke, both demographic and psychological and social. As a result of an extensive psychological study of these people, namely the identification of cognitive, affective, personality, social status, etc., the author manages to intervene through a complex psychotherapeutic program, developed within the research, which, according to the results obtained, contributed significantly to the efficiency of the post-stroke rehabilitation process, to the social adaptation of this group of people, thus improving their quality of life.

The *Afterwords* follows, with a detailed synthesis of the research results and with the recommendations in force.

This monograph promotes new acquisitions in the field of rehabilitation of people after stroke through neuroscience, psychology, special psychopedagogy, social assistance. The author of the monograph has covered a large number of articles in the literature, the notions being analyzed synthetically, but also enriched by their own knowledge, accumulated through their practical application, and the studies in this volume cover issues of current interest.

Starting from the above and looking at the monograph as a whole, we can say that the author managed quite well to reproduce the essence and need for psychological interventions in people after stroke, in order to socially accommodate and improve the quality of life. Throughout its content, the monograph „*Psychosocial rehabilitation of people after stroke*” is a work of obvious relevance and originality, which includes the results of scientific research conducted by the author Glavan Aurelia, coordinated by the late doctor of medicine, doctor habilitat in psychology, university professor Nicolae Bucun and which sums up the most modern methods, practices and informative materials in the field of psychosocial rehabilitation of people with post-stroke status.

Readers, students, university teachers, scientists and practitioners (psychologists, doctors, rehabilitologists, social workers) have the opportunity to broaden their field of knowledge and use information structures in projects designed to improve the quality of life of people with post-stroke status.

Stanislav Groppa, PhD
university professor, academician of the ASM
Vice-rector for research activity
Nicolae Testemițanu SUMPh from the Republic of Moldova